

Секція 9.

ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВ'ЯЗАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ: СОЦІОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

Чернов А. А., здобувач
Національний педагогічний
університет
імені М. П. Драгоманова
(м. Полтава)

АВТОРИТЕТ ВИХОВАТЕЛЯ ЯК ПРОФІЛАКТИКА АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Практика дошкільної педагогіки вимагає органічного поєднання суспільного виховання (представником якого виступає дитячий садочок) та сімейного виховання (представником якого є сім'я). Якщо ці дві вище названі суспільні структури мають однакові погляди на систему моральних норм яку повинна опанувати дитина в дитячому садочку. Як правило у вихованця не виникає проблем у поведінці. Впливи сім'ї та садочку узгоджені та мають взаємно підтримуючий характер. Але буває ситуації коли сімейні вимоги до дитини вступають в протиріччя з суспільними вимогами. Найбільш розповсюдженим наслідком таких протиріч є агресивна поведінка вихованця. Передумовою такого стану речей виступає втрата авторитету вихователя в очах сім'ї. Також сучасний дошкільний заклад хвилюють проблеми інклюзії [1].

Сучасний стан дошкільної психології плідно досліджують та описують: І. Бех, Л. Вочик – Блакитна, Ю. Гулько, С. Ладивір, Р. Павелків, В. Панок, Т. Піроженко. Проблему авторитету вихователя ми пропонуємо розглянути з точки зору теорії ставлення представниками якої є В. Мясіщев, О. Лазурський, Ю. Приходько. Неузгодженість впливів сім'ї та дитячого садочку, на нашу думку, краще всього розглянути на прикладі.

З практики роботи практичного психолога твердження або сімейною настановою, яку найчастіше застосовують батьки приводячи свою дитину до дитячого садку, є твердження: «Якщо тебе хтось штовхне дай здачі». Користуючись положеннями теорії Ж. Піаже в тій частині, де дорослий виступає для дитини джерелом перших моральних норм та настанов, а також позиціями теорії прив'язаності (розрив прив'язаності провокує тривожні стани, яку в свою чергу призводять до обмеженого сприймання соціального контексту поведінки), дитина особливо не розбирається в причинах та робить так, як сказала центральна особа цієї прив'язаності. До пояснень агресивної поведінки, що буде автоматично вмикатися, якщо дитину випадково або навмисно штовхнуть, ми б хотіли додати положення про установку

(Д. Узнадзе). Настанова «дай здачі» створює внутрішню готовність до запуску агресивної поведінки дошкільника.

З додаткових факторів, що провокують агресію дошкільника можна скористатися положенням К. Левіна про взаємозв'язок між агресією та фрустрацією. Обґрунтуємо цю думку тим, що дитина дошкільного віку знаходиться в ігровій діяльності, переривання якої призводить до фрустрації, що в свою чергу служить гарним підґрунтям до агресії. Дитина, виконавши настанову, з якою її відправили батьки до садочку, вона опиняється в ситуації, коли її поведінку припиняє і забороняє вихователь. Користуючись основним алгоритмом розвитку дитячого мислення, який в загальному вигляді можна представити так від конкретного до загального, дитина почуває себе не справедливо засудженою. До того ж жоден вихованець не буде сприймати обмеження свої поведінки, які йому здаються несправедливими. Типовою реакцією на несправедливе покарання є бунт, протест, істерика з подальшою відмовою від спільної діяльності з вихователем. Коли цю повсякчасну ситуацію починає досліджувати практичний психолог, типовим є те, що батьки не сприймають точку зору вихователя, ігноруючи важливість його виховного авторитету для власної дитини. Таку реакцію ми розглянемо з позиції теорії ставлення. Ставлення за М. Смітам та В. Ломовим мають трьохкомпонентну структуру, до якої входить: емоційний, когнітивний та поведінковий компонент. В емоційному компоненті у батьків присутня не довіра до особи вихователя та в певність в тому, що вони знають краще. В когнітивному компоненті - присутні власні уявлення та погляди на природу розвитку дитини. Поведінковий компонент проявляє себе в тому, що формально вони погоджуються, але реально так і продовжують суперечити вимогам вихователя. Якщо б вихователь виступав як авторитетна особа для батьків проблема би знімалася автоматично. Вихід з вище наведеної ситуації ми вбачаємо в психологічній просвіті сім'ї вихованців [2].

Проблема виховання дитини дошкільника - це спільне завдання яке постає перед батьками та дитячим садком, але при узгодженості впливів сім'ї та дитячого садочка проблем в поведінці дитини дошкільника не виникає. На жаль, існують випадки суперечливих впливів дитячого садку та сім'ї, що призводить до негативних поведінкових реакції дитини дошкільника. Одним із шляхів вирішення вище описаної проблеми ми бачимо в підвищенні психологічної компетентності батьків засобами просвіти.

Список використаних джерел

1. Заїка В., Чернов А. Особливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій в дошкільній освіті при навчанні та вихованні дітей із особливими потребами / В. Заїка, А. Чернов // Сучасні засоби ІКТ підтримки інклюзивного навчання : навчальний посібник / [А.В. Гета, В.М. Заїка, В.В. Коваленко та ін.] ; за заг. ред. Ю.Г. Носенко. – Полтава : ПУЕТ, 2018. – С. 61 – 70.
2. Заїка В., Чернов А. Роль працівника психологічної служби закладів дошкільної освіти в забезпеченні просвіти дорослих учасників навчально-виховного процесу / В. Заїка, А. Чернов // Неперервна освіта в соціокультурних вимірах: колективна монографія [за наук. ред. Д.п.н. В.М. Слабка] // Мін-во освіти і науки, Нац. Пед. ун-т імені М. П. Драгоманова; кафедра освіти дорослих. – Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2018. – С. 60 – 76.